

Стригуль Л.С.,
к.е.н., доцент кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

ОБГРУНТУВАННЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ І ЗАЛЕЖНОСТЕЙ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ОБОСНОВАНИЕ ОСНОВНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ И ЗАВИСИМОСТЕЙ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

THE JUSTIFICATION OF THE MAIN INDICATORS OF THE DEPENDENCY AND INVEST ATTRACTIVENESS OF THE ENGINEERING ENTERPRISES

У статті досліджено сучасні проблеми актуалізації напрямків та визначення існуючих можливостей активізації інвестиційних процесів в умовах сучасного господарювання, пов'язаного з великою кількістю впливів зовнішнього та внутрішнього характеру на рівень інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств. Проаналізовано існуючі методичні підходи оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційна привабливість, інтегральна оцінка, система показників фінансового стану.*

В статье исследованы современные проблемы актуализации направлений и определения существующих возможностей активизации инвестиционных процессов в условиях современного хозяйствования, связанного с большим количеством влияний внешнего и внутреннего характера на уровень инвестиционной привлекательности машиностроительных предприятий. Проанализировано существующие методические подходы оценки инвестиционной привлекательности предприятий.

Ключевые слова: *инвестиции, инвестиционная привлекательность, интегральная оценка, система показателей финансового состояния.*

In article modern problems of actualization of directions and determination of existing possibilities of activation of investment processes in the conditions of the modern managing connected with big quantity of the influences of external and internal character on level of investment appeal of the machine-building enterprises are researched. It is analyzed existing methodical approaches of an estimation of investment appeal of the enterprises. The system of indicators and dependences of investment appeal of the enterprises of machine-building area is specified and proved. The analysis of dependences of investment activity of the machine-building enterprise from its results is carried out is production-economic activities, which is based on consolidation of methods: a method of "a stony talus" for the justification of optimum quantity of factors of influence on investment activity; The factorial analysis for determination of quantitative influence on investment activity of the revealed factors.

Keywords: *Investments, investment appeal, an integrated estimation, system of indicators of a financial condition.*

Постановка проблеми. Проблеми актуалізації напрямків та визначення існуючих можливостей активізації інвестиційних процесів в умовах сучасного господарювання, пов'язаного з великою кількістю впливів зовнішнього та внутрішнього характеру на рівень інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств, підкреслюють актуальність та

зумовлюють необхідність визначення та обґрунтування системи показників і залежностей інвестиційної привабливості підприємств машинобудівної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує достатня кількість розроблених підходів до визначення інтегрального показника для оцінки інвестиційної привабливості підприємства, при цьому в різних підходах використані різні фінансово-економічні показники функціонування підприємства для отримання інтегрального показника [1-8]. Нами було досліджено ряд наукових досліджень вітчизняних вчених-економістів О. Амоші, О. Ареф'євої, І. Бланка, В. Геєця, М. Герасимчука, В. Гриньова, С. Жукова, П. Завліна, А. Загороднього, О. Коюди, О. Кузьміна, Т. Лепейко, В. Мікловди, А. Пересади, В. Пономаренка, Ю. Стадницького, В. Шевчука, О. Ястремської та інших.

Так наприклад, у методиці "...інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій" [8], яка була затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій №22 від 23.02.1998 р. загальна кількість показників становить 26, які згруповані у 6 груп, з врахуванням вагомості кожного окремого показника як в групі та і кожної групи в цілому. Ще одну розробку методичного підходу до оцінки інвестиційної привабливості підприємства здійснили Іванов А.П., Кравченко Ю.Я., Мендрула О.Г., Шелудько В.М. які додали до вищеперерахованих показників ще капіталізовану вартість, показник співвідношення ринкової і балансової вартості акцій, коефіцієнт ліквідності акцій [9, с. 253]. На заході досить розповсюдженим є метод рейтингової оцінки. Найбільш популярними є: Fortune 500, Global 1000, BusinessWeek 1000. Вони оцінюють інвестиційну привабливість, виходячи з фінансово-господарських показників підприємств: об'єми доходів, прибутків, активів; ефективність інвестицій; збільшення прибутків, доходів, працівників; рівень ринкової вартості компанії [10].

Вітчизняними науковцями було зроблено велику кількість спроб розробок нової адекватної сучасним умовам господарювання методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства, але їх головний недолік, на нашу думку, полягає в нагромадженні великої кількості аналітичних показників, що унеможливує отримання миттєвої якісної оцінки привабливості окремого підприємства для прийняття інвестиційного рішення в умовах невизначеності конкурентного середовища.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у визначенні та обґрунтуванні мінімально достатньої системи показників і залежностей рівня інвестиційної привабливості підприємств машинобудівної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиції дуже важлива складова в діяльності підприємства. Вони необхідні перш за все для розширення (відтворення, диверсифікації, модернізації) та розвитку виробництва; відновлення морального й фізичного зносу основних фондів; зростання виробничих потужностей; підвищення якості технологічного озброєння виробництва за рахунок впровадження інноваційних проєктів; підвищення якості і, як наслідок, забезпечення конкурентоспроможності продукції; здійснення заходів природоохоронної направленості. Інвестиції необхідні у першу чергу для структурних змін і підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, забезпечення ефективної діяльності підприємства в перспективі. На основі цього до рівноцінних елементів системи внутрішнього середовища підприємства слід додати ще дві складові – інвестиції і інновації. При цьому вплив вільних економічних зон на теперішній час тимчасово втратив свою актуальність через їх відміну. Машинобудування і металообробка належать до циклічної галузі, що свідчить про середню інвестиційну привабливість підприємств цієї галузевої приналежності. Усі вищеперелічені фактори потребують обов'язкового їх врахування при визначенні рівня інвестиційної привабливості підприємств машинобудівної галузі. Однак механізми саморегуляції ринкової економіки не можуть автоматично забезпечити ріст і підвищення темпів інвестиційної активності. У зв'язку із цим виникає необхідність державного регулювання фінансової підтримки інноваційних процесів. Для з'ясування цього питання було проаналізовано результати фінансово-господарської діяльності 90 машинобудівних підприємств України різної

підгалузевої приналежності за період 2011 року. Вихідні дані були отримані з фінансово-господарської звітності підприємств: форми 1(баланс) та форми 2 (звіт результатів фінансово-господарської діяльності підприємства). На підставі цих даних були розраховані часткові показники розраховані 22 показника, які найбільш точно характеризують можливості інвестиційної діяльності підприємства.

Аналіз особливостей інвестиційних процесів досліджуваних машинобудівних підприємств було здійснено за допомогою пакету прикладних програм STATISTICA 6: кластерного та факторного аналізу. Для визначення кількісного та якісного складу кластерів (груп) підприємств, які відрізняються між собою за ступенем інвестиційної привабливості, необхідно попередньо визначити ті показники, що мають найбільший вплив на результати інвестиційної діяльності. Для визначення змісту цих показників був проведений факторний аналіз, результати якого наведені на рис. 1.

За даними скріншоту програми STATISTICA 6 (факторний аналіз) найбільший вплив на результати інвестиційної діяльності мають вплив шість показників: коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт покриття; коефіцієнт фінансової автономії; частка залучених коштів в валюті балансу; коефіцієнт інвестування.

Книга 4*
Факт.Аналіз
Фактор. Ан.
Factor Li

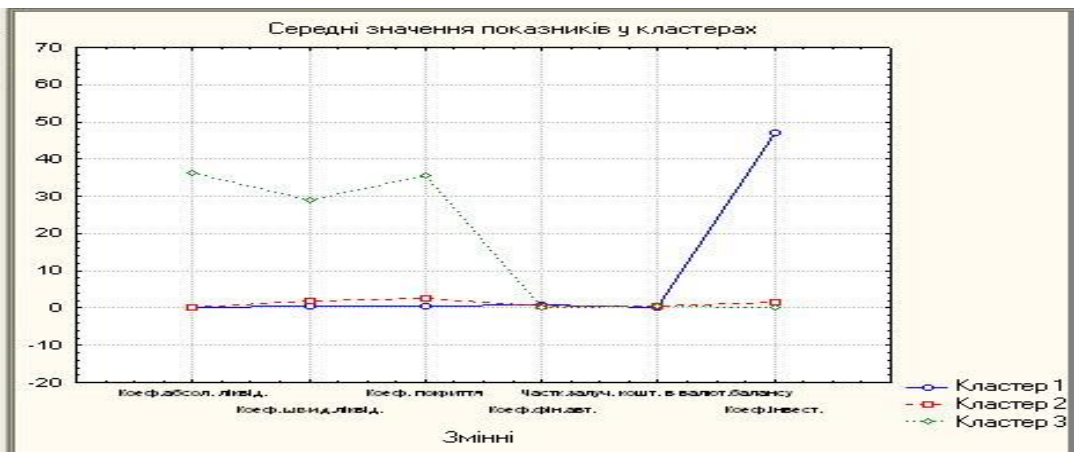
Variable	Factor Loadings (Unrotated) (Spreadsheet1) Extraction: Principal components (Marked loadings are > ,700000)		
	Фактор 1	Фактор 2	Фактор 3
Коеф.абсол. ліквід.	0,101422	-0,308753	-0,892713
Коеф. швидк. ліквід.	-0,733976	-0,656847	0,066344
Коеф. покриття	-0,757490	-0,629111	0,074745
Коеф. фін. авт.	0,841900	-0,445073	-0,006836
Частк. залуч. кошт. в валют. балансу	-0,828155	0,428672	0,012295
Коеф. інвест.	0,465283	-0,424748	0,455188
Expl. Var	2,733923	1,484817	1,014318
Prp. Totl	0,455654	0,247470	0,169053

Розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємств

Рис.1. Визначення показників, що мають найбільший вплив на результати інвестиційної діяльності, Скріншот програми STATISTICA 6

Наступним кроком аналізу є процедура кластеризації. Результати проведення кластеризації дозволяють визначити середні значення, економіко-статистичні характеристики, розмір та состав отриманих кластерів, що відображається як на графіку, так і в скріншотах. На рисунку та в скріншоті зазначається інформація про належність досліджуваних підприємств до того або іншого кластера, а також інформація про економічні показники об'єктів у кластерах (рис.2).

На графіку наведені криві, побудованих кластерів, вказуються їхні середні значення шести визначених показників. На рис.1.2 вказані середні значення трьох кластерів за шістьма частковими показниками. На основі аналізу кластерів, було визначено їх склад і розмір, а також з'ясовано який із отриманих кластерів має самий високий рівень середніх значень за всіма показниками, які відображають характеристику підприємств. Результати кластеризації показали, що підприємства, які входять до кластеру №1, мають низькі значення за всіма показниками (крім коефіцієнту інвестування), підприємства, що входять до кластеру №2 мають середні значення за аналізованими частковими показниками; до кластеру №3 – високі (крім показника коефіцієнту інвестування). Таким чином, за результатами кластеризації було отримано три кластери. Перелік досліджуваних підприємств та їх характеристики наведено в табл.1.

Розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємств
Рис.2. Графік середніх для кожного кластера досліджуваних машинобудівних підприємств, Скріншот програми STATISTICA 6

Таблиця 1

Об'єкти (підприємства), які входять до складу кластерів

№ п/п	Найменування підприємства	№ кластеру	Середні значення показників об'єктів кластеру
1	2	3	4
15	ВАТ "Галещинський машинобудівний завод сільськогосподарських машин та обладнання"	1	коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,002-0,005); коефіцієнт швидкої ліквідності (0,3-0,6); коефіцієнт покриття (0,2-0,8); коефіцієнт фінансової автономії (0,8-0,9); частка залучених коштів в валюті балансу (30-69); коефіцієнт інвестування (0,4-0,5)
37	ВАТ "Білопільський машинобудівний завод"		
69	ЗАТ "Харківський вагонобудівний завод"		
80	ВАТ "Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе"		
1-12	ВАТ "Дрогобицький машинобудівний завод", ВАТ "Краснолуцький машинобудівний завод", ВАТ "Артемівський машинобудівний завод "Победа труда", ВАТ "Дружківський машинобудівний завод", ВАТ "Одеський машинобудівний завод "Червона гвардія"	2	коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,001-0,4); коефіцієнт швидкої ліквідності (0,3-0,6); коефіцієнт покриття (0,5-21); коефіцієнт фінансової автономії (0,7-10); частка залучених коштів в валюті балансу (0,2-19); коефіцієнт інвестування (0,4-0,8)
1-12	ВАТ "Харківський машинобудівний завод "Світло шахтаря", ВАТ "Новогорлівський машинобудівний завод", ВАТ "Горлівський машинобудівний завод "Універсал", ВАТ "Свердловський машинобудівний завод", ВАТ "Коростенський машинобудівний завод", ЗАТ «Чернівецький машинобудівний завод», ВАТ "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес"	2	коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,001-0,4); коефіцієнт швидкої ліквідності (0,3-0,6); коефіцієнт покриття (0,5-21); коефіцієнт фінансової автономії (0,7-10); частка залучених коштів в валюті балансу (0,2-19); коефіцієнт інвестування (0,4-0,8)
14	ВАТ "Джанкойський машинобудівний завод"		
70	ВАТ "Харківський електротехнічний завод "Трансзв'язок"		

1	2	3	4
81-85	ВАТ "Харківський електроапаратний завод", ВАТ "Харківський підшипниковий завод", ЗАТ "Харківський інструментальний завод", ВАТ "Харківський котельно-механічний завод", ЗАТ "Харківенергоремонт"		
87	ТОВ "Метал Холдінг Харків"		
88-90	ЗАТ «Харківський завод будгідравлика», ВАТ «Турбоатом», Державне підприємство «Завод імені Малишева»		
16-36	ВАТ "Екологія, комунальне обладнання" (Турбівський машинобудівний завод), ЗАТ Сімферопольський машинобудівний завод "Прогрес", Харківське державне авіаційне виробниче підприємство (Харківський авіаційний завод), Зміївський машинобудівний завод, ВАТ "Монастирищенський ордену трудового Червоного прапора машинобудівний завод", ВАТ "Куп'янський машинобудівний завод", ВАТ "Джуринський машинобудівний завод", ВАТ "Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод", ВАТ Машинобудівний завод "Комсомолец", ВАТ "Лебединський машинобудівний дослідно-експериментальний завод "Темп", ВАТ "Машинобудівний завод "Колімаш", ВАТ "Красноармійський машинобудівний завод", ВАТ "Ворожбянський машинобудівний завод", ВАТ "Тростянецький машинобудівний завод", ВАТ "Верхньодніпровський машинобудівний завод", ВАТ Київський експериментальний машинобудівний завод "Стенд", ЗАТ "Новокраматорський машинобудівний завод", ВАТ "Старокраматорський машинобудівний завод", Луганський машинобудівний завод імені О.Я.Пархоменка, ВАТ "Херсонський електромашинобудівний завод", ВАТ "Машинобудівний завод "Буран"	2	коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,001-0,4); коефіцієнт швидкої ліквідності (0,3-0,6); коефіцієнт покриття (0,5-21); коефіцієнт фінансової автономії (0,7-10); частка залучених коштів в валюті балансу (0,2-19); коефіцієнт інвестування (0,4-0,8)
38-54	ВАТ "Полтавський машинобудівний завод", ВАТ "Кам'янський машинобудівний завод", ВАТ "Барський машинобудівний завод", ВАТ "Красилівський машинобудівний завод", ВАТ "Карлівський машинобудівний завод", ВАТ "Машинобудівний завод "Елем", ВАТ "Машинобудівний завод "Аметист", ВАТ "Машинобудівний завод "Тиса", ВАТ "Довжанський машинобудівний завод", ВАТ "Дніпровський машинобудівний завод", ВАТ "Смілянський машинобудівний завод", Державна холдингова компанія "Дніпровський машинобудівний завод", ВАТ "Чорноморський машинобудівний завод", ЗАТ "Калинівський машинобудівний завод", ВАТ "Світловодський машинобудівний завод", ЗАТ "Артемівський машинобудівний завод "Вістек", ЗАТ "Донецько-Курахівський машинобудівний завод"	2	коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,001-0,4); коефіцієнт швидкої ліквідності (0,3-0,6); коефіцієнт покриття (0,5-21); коефіцієнт фінансової автономії (0,7-10); частка залучених коштів в валюті балансу (0,2-19); коефіцієнт інвестування (0,4-0,8)

1	2	3	4
56-68	ЗАТ "Барвінківський машинобудівний завод", ЗАТ "Калуський машинобудівний завод", ЗАТ Вільнянський машинобуд. завод", ЗАТ "Азовський машинобуд. завод", ЗАТ "Бердянський машинобуд. завод", ВАТ "Харківський електротехнічний завод "Укрелектромаш", ВАТ "Харківський верстатобудівний завод", ЗАТ "Харківський велосипедний завод ім. Г.І.Петровського", ЗАТ "Харківспецмонтаж", АТЗТ "Харківський ордена "Знак Пошани" машинобудівний завод "Червоний Жовтень", ВАТ "Харківський завод поліграфічних машин", ВАТ "Харківський експериментальний механічний завод", ВАТ "Харківський завод "Точмедприлад"	2	коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,001-0,4); коефіцієнт швидкої ліквідності (0,3-0,6); коефіцієнт покриття (0,5-21); коефіцієнт фінансової автономії (0,7-10); частка залучених коштів в валюті балансу (0,2-19); коефіцієнт інвестування (0,4-0,8)
71-79	ВАТ "Харківський ремонтно-механічний завод", ВАТ "Харківський завод металевих конструкцій", АТЗТ "Харківський завод електромонтажних виробів №1", ВАТ "Харківський завод електромонтажних виробів", ЗАТ "Харківметал-2", АТЗТ "Харківмаш", ВАТ "Харківський експериментальний завод", ЗАТ "Харківський експериментальний ремонтно-механічний завод", ЗАТ "Харківське обласне монтажньо-пусконаладжувальне управління"	2	коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,001-0,4); коефіцієнт швидкої ліквідності (0,3-0,6); коефіцієнт покриття (0,5-21); коефіцієнт фінансової автономії (0,7-10); частка залучених коштів в валюті балансу (0,2-19); коефіцієнт інвестування (0,4-0,8)
13	ВАТ "Генічеський машинобудівний завод"	3	коефіцієнт абсолютної ліквідності (7-8); коефіцієнт швидкої ліквідності (30-50); коефіцієнт покриття (40-50); коефіцієнт фінансової автономії (0,2-0,9); частка залучених коштів в валюті балансу (0,2-0,9); коефіцієнт інвестування (0,5-0,7)
55	ВАТ "Придніпровський машинобудівний завод"		
86	ЗАТ "Харківський завод електроапаратури"		

Розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємств

Дані табл.1 доводять, що до першого кластеру потрапили підприємства, які мають невисокі результати інвестиційної діяльності; до другого – середні; до третього – високі. Це дійсно відповідає вимогам до визначення оптимальної величини часткових показників. Лістинг на рис.3 доводить, що до першого кластеру входять об'єкти з низькими показниками фінансування: це підприємства №№ 15, 37, 69, 80.

Members of Cluster Number 1 (Spreadsheet1) and Distances from Respective Cluster Center				
Cluster contains 4 cases				
Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	
15	37	69	80	
Інтервал	6,942950	2,919521	9,122171	5,090628

Розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємств

Рис. 3. Склад (нумерація підприємств) першого кластеру, Фрагмент скріншоту програми STATISTICA 6

Лістинг на рис.4 доводить, що до другого кластеру входять об'єкти з середніми економічними показниками: це підприємства №№ 1-12, 14, 16-36, 38-54, 56-68, 70, 71-79, 81-85, 87, 88-90.

Members of Cluster Number 2 (Spreadsheet1) and Distances from Respective Cluster Center Cluster contains 83 cases													
Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Інтервал	1,551014	0,798147	1,110211	1,338309	3,838436	2,107678	3,980261	3,514269	1,128474	0,902237	1,085150	0,904009	1,2237

Розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємств

Рис. 4. Склад (нумерація підприємств) другого кластеру, Фрагмент скріншоту програми STATISTICA 6

Лістинг на рис. 5 доводить, що до третього кластеру входять об'єкти з високими економічними показниками: це підприємства №№ 13, 55, 86.

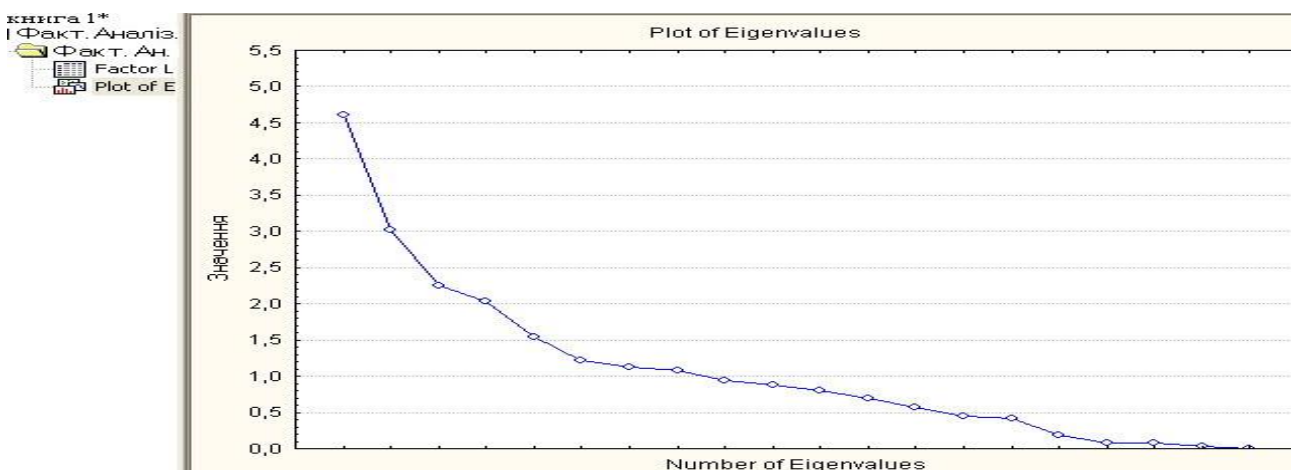
Members of Cluster Number 3 (Spreadsheet1) and Distances from Respective Cluster Center Cluster contains 3 cases			
Підпр. №	Підпр. №	Підпр. №	
13	55	86	
Інтервал	15,53019	32,08983	18,98499

Розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємств

Рис. 5. Склад (нумерація підприємств) третього кластеру, Фрагмент скріншоту програми STATISTICA 6

Виходячи з попередньо проведеного кластерного аналізу, який довів, що всі досліджувані підприємства можна поділити на три групи (кластери) можна здійснити обґрунтування основних показників і залежностей інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств.

Для цього проведено факторний аналіз за допомогою пакету прикладних програм STATISTICA 6 (рис. 6).

Розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємств

Рис. 6. Використання графіку каменистого осипу для визначення оптимальної кількості факторів впливу на інвестиційну діяльність підприємства, Скріншот програми STATISTICA 6

Оптимальну кількість факторів, які мають вплив на інвестиційну діяльність, визначено за допомогою методу "каменистого осипу". Відповідно до цього методу необхідно знайти таке місце на графіку, де убавання значень факторів різко сповільнюється. Передбачається, що праворуч від цієї точки знаходиться лише "факторіальний осип", тобто ті показники, які на досліджуваній процес не мають визначального впливу. Відповідно до

цього методу "факторіальний осип" знаходиться праворуч точки №4 (по осі ОХ), тому слід залишити чотири фактори. В цій точці відбувається найбільший розрив між крутою частиною кривої (від точки №1 до точки №4) і пологою частиною кривої (від точки №4 до точки №22). На інтервалі факторам, які розташовані по осі ОУ, притаманні великі власні значення.

Після визначення загальної кількості факторів моделі необхідно провести їх кількісне вимірювання та визначити ступінь впливу на інвестиційний процес. Факторний аналіз дозволяє визначити вплив факторів на інвестиційну діяльність підприємства (рис. 7).

Variable	Фактор 1	Фактор 2	Фактор 3	Фактор 4
Коеф. абсол. ліквід.	-0,762061	-0,002474	-0,367821	-0,210923
Коеф. швидкої ліквід.	0,394097	-0,428303	0,214590	-0,657564
Коеф. покриття	0,425914	-0,410239	0,247756	-0,595101
Коеф. фін. авт.	-0,875722	0,174462	-0,223272	-0,107628
Частк. залуч. кошт. в валют. балансу	0,843749	-0,242619	0,192347	0,163742
Коеф. інвест.	-0,750411	-0,479622	0,339239	0,066237
Частка активної частини ОЗ	0,004320	0,727303	0,451827	0,253418
Коефіцієнт зносу ОЗ	0,113594	-0,365783	0,557255	0,250429
Коефіцієнт оновлення	-0,117123	0,565885	-0,655723	-0,246450
Коефіцієнт вибуття	-0,036392	-0,169620	0,622069	-0,192388
Коеф. співвідношення КЗ/ДЗ	-0,298408	-0,275138	0,651000	0,164774
Маневреність робочого капіталу	0,118685	0,052018	0,704158	0,672780
Коеф. фінансової стійк.	-0,875722	0,174462	-0,223272	-0,107628
Показ. фін. леввериджу	-0,750411	-0,479622	0,339239	0,066237
Коеф. прибутк. і інвест.	0,370733	0,554707	0,105635	-0,055190
Коеф. прибутк. влас. капітал.	0,352723	0,697080	0,170594	0,157898
Коеф. прибутк. акт.	-0,155388	0,641789	0,637167	-0,191399
Продукт. прац.	0,015652	0,062075	-0,109258	-0,058882
Фондовіддача	0,103745	-0,158906	0,108477	-0,728119
Оборот. запас.	-0,238976	0,325780	-0,023704	-0,469076
Оборот. влас. капітал.	-0,620269	-0,271444	0,405319	-0,602162
Оборот. актив.	-0,155388	0,641789	0,637167	-0,591399
Expl. Var	4,608542	3,020016	2,252057	2,026659
Prp. Totl	0,209479	0,137273	0,102366	0,092121

Розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємств

Рис. 7. Результати проведення факторного аналізу машинобудівних підприємств (фрагмент), Скріншот програми STATISTICA 6

Як видно з лістингу (рис. 7), на інвестиційну діяльність підприємства мають вплив практично всі з 22-х показників. Програма STATISTICA 6 підсвічує червоним показники, що увійшли до кожного з чотирьох факторів.

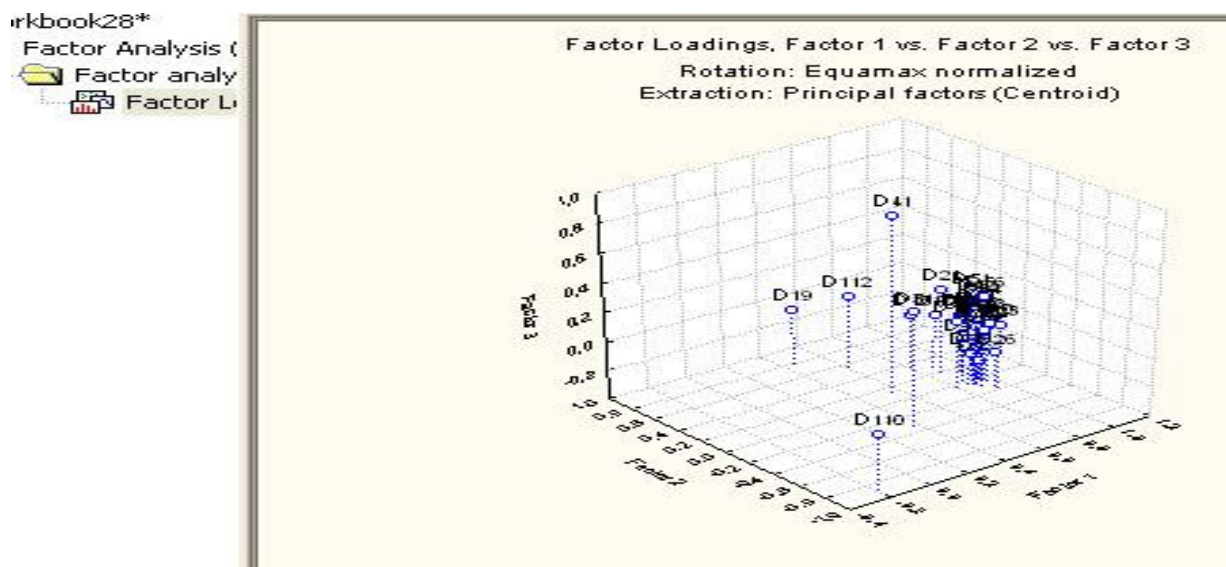
До першого фактору, який має відсоткове навантаження 20,95% від загального впливу на інвестиційну діяльність, увійшли 8 показників: коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт покриття; коефіцієнт фінансової автономії; частка залучення коштів у валюті балансу; коефіцієнт інвестування; коефіцієнт фінансової стійкості; показник фінансового леввериджу. Цей фактор характеризує здатність підприємства до самофінансування та його інвестиційну привабливість. Вищенаведені показники характеризують фінансову самостійність підприємства та його здатність швидко повертати заборгованість.

До другого фактору увійшли 4 показника: частка активної частини ОЗ; коефіцієнт прибутковості інвестицій; коефіцієнт прибутковості власного капіталу; коефіцієнт прибутковості активів. Цей фактор має навантаження – 13,72%. Він характеризує рентабельність та ефективність фінансово-інвестиційної діяльності підприємства.

До третього фактору увійшло 5 показників: коефіцієнт зносу ОЗ; коефіцієнт оновлення; коефіцієнт вибуття; коефіцієнт співвідношення КЗ/ДЗ; маневреність робочого капіталу. Третій фактор має навантаження 10,24% і відображає маневреність та динаміку фінансово-господарської діяльності підприємства.

До четвертого фактору увійшли 4 показника: фондовіддача оборотних запасів; оборотність власного капіталу; оборотність активів. Четвертий фактор має навантаження 9,21% і відображає рухомість капіталу в господарському обороті підприємства.

Таким чином, за запропонованою системою показників було виділено чотири фактори, які мають найбільший вплив на інвестиційну діяльність машинобудівного підприємства (рис. 8).

Розраховано автором на підставі даних фінансової звітності підприємств

Рис. 8. Графік щільності спостережень навколо середнього значення кожної групи факторів моделі, Скріншот програми STATISTICA 6

Результати проведеного факторного аналізу довели, що особливості інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств практично повністю характеризуються отриманими чотирма групами факторів, що є достатнім для обґрунтування загальних тенденцій інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств. Перший фактор можна охарактеризувати як можливість використовувати фінансові можливості підприємства для його автономної виробничо-господарської діяльності, його рівень впливу найсуттєвіший і складає 20,95%. Другий фактор має вплив на інвестиційну діяльність підприємства (13,72%) та характеризує можливості підприємства використовувати не тільки зовнішні фінансові джерела, а й альтернативні. Третій фактор характеризує структурні й управлінські заходи з підвищення маневреності та динаміки платоспроможності підприємства (загальний рівень впливу – 10,24%). Четвертий фактор характеризує оборотність всіх фондів підприємства (загальний рівень впливу – 9,21%).

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, на основі представницьких вибірок машинобудівних підприємств проведено дослідження стану інвестиційної привабливості довело, що в досліджуваних підгалузях машинобудівної промисловості України спостерігається процес концентрації виробничого капіталу. Оцінка величини та ступінь інвестиційної привабливості машинобудівного підприємства базується на проведенні процесу кластеризації з метою відокремлення підприємств за ознакою величини та ступеню участі в інвестиційному процесі та визначення різниці середніх значень часткових показників 90 досліджуваних підприємств, що дозволило виявити 3 кластера: з низьким (4 підприємства), середнім (83 підприємства) та високим (3 підприємства) рівнем інвестиційної привабливості. Проведений аналіз залежностей інвестиційної діяльності машинобудівного підприємства від результатів його виробничо-господарської діяльності базується на поєднанні методів: методу "каменистого осипу" для обґрунтування оптимальної кількості факторів впливу на інвестиційну діяльність; факторного аналізу для визначення кількісного впливу на інвестиційну діяльність виявлених факторів.

Бібліографічний список

1. Юхимчук С. В Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств / С. В. Юхимчук, С. Д. Супрун // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 3-12.

2. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : [монографія] / [Єпіфанов А. О., Дехтяр І. А., Мельник Т. М. та ін.] ; за ред. доктора економічних наук А. О. Єпіфанова. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 286 с.
3. Інвестиційний менеджмент : [навч. посіб.] / [Гриньова В. М., Коюда В. О., Лепейко Т. І. та ін.]. – [2-ге вид., доопр. і доп.]. - Х. : Інжек, 2006. - 664 с.
4. Гриньова В. М. Інвестування : [підручник] / В. М. Гриньова. - К. : Знання, 2008. - 452 с.
5. Коюда О. П. Визначення інвестиційної привабливості підприємств / О. П. Коюда // Економіка: проблеми теорії та практики : [зб. наук. пр.]. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2003. - Вип. 175. – С. 154-162.
6. Коюда О. П. Вплив зовнішнього і внутрішнього середовища / О. П. Коюда // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економіка підприємства», (Дніпропетровськ, 12 травня 2003 р.). – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2003. – С. 56-60.
7. Ястремська О. М. Визначення напрямів та об'єктів інвестування в інноваційний розвиток суб'єктів господарювання : [монографія] / О. М. Ястремська, В. С. Пономаренко. – Х. : ФОП Александрова К.М., 2008. – С. 238-258.
8. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій : Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.98 р. // Офіційний вісник України. – 1998. – № 13. – С. 211-231.
9. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / В.О. Подольська, О.В. Яріш – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
10. Ковальова Н.Л. Проблеми підвищення інвестиційної привабливості підприємств /Н.Л. Ковальова // Економіка и маркетинг в ХХІ веке, 2003. – № 4.